

ERDÉLYI MUNKÁS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 12 KOR., FÉLÉVRE 6 KOR., NEGYEDÉVRE 3 KOR. EGYES SZÁM ÁRA 30 FILLÉR

ERDÉLYRÉSZI SZOCIALISTA PÁRT
HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELNIK MINDENSZOMBATON

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁRT, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR
9. SZÁM. □ TELEFONSZÁM: 13-34.

Május elsejét szenteljük az Erdélyi Munkás terjesztésére

Május elseje

A munka vöröslelkű ünnepének indult el három évtizeddel ezelőtt május elseje. A szegénységnek, a szolgáknak és tudatlanságnak fekete kötelekkel lenyűgözött világából emelkedtek ki izmos karok és dacos, forró feltek, hogy a sötét és örömtelen esztendőnek oly sok sugártalan napja fölé odatűzzék igézetes vörös lobogóul ezt az egy napot, amelyen a test kiszabadul a munka igájából, a lélek a hagyományok börtönéből és merészen szárnyal a jövő felé.

A munkásembernek egész élete a másé.

A hatalmas gép, amelynek ő csak ugyszólván egyik kereke vagy csavara az ő alkotása.

A suhogó selyem, amelyből a gazdag emberek ruhája készül és amelynek zenéje annyiszor megüli az utcán járva fülét, az ő keze műve. A világosság, amely nappallá varázsolja az éjszakát, az ő munkájából áramlik elé. A pompás paloták, amelyek oly sok gyönyörűség és henyélés fészkei, keze nyomán nőttek ki a földből. Mindez a sok szépség, mindez az új kényelem, mindez a friss gyönyör és inger, amely szakadatlanul zuhog elő a munka mélységéből; mindez csak másoknak biztosít jólétet, boldogságot, gyönyörűséget.

A proletárnak nem jut az általa készített javakból és szépségekből: hosszú és nehéz robotban, földbe-vájt oduban, rongyokban, sötétségben és éhbéren tengeti nyomorult életét.

A gép, könyv, selyem, ékszer, vasút s megannyi más dologban, ami mind a másé, ott szunyad a proletár életének egy darabja. Aki elveszi azt, ami a munkás munkájának gyümölcse, az az életnek egy darabját veszi el ezzel a munkástól. Mindennap egy

kicsit s mire megöregszik, elfogy belőle az élet ereje.

Május elsejét nem jelzi piros betűvel ünnepnek a naptár, amely a piros szín tisztességét és dicsőségét csak a szenteknek és hozzátartozóknak juttatja. De piros ez most már, az érzések és gondolatok révén, amelyek mind több ember lelkében fűződnek hozzá. A mai társadalmi rend a dolgozó emberek millióit elüti, megfosztja e rendnek minden kellemességétől, kirekeszti minden javából és éppen ezzel rákényszeríti, hogyha emberségesen akar élni csináljon új világot magának.

Május elsejét azért avatta az 1889-iki párisi nemzetközi szocialista és nemzetközi munkáskongresszus munkásnaponként, hogy ezen a napon a világ munkássága tüntessen a nyolc órás munkaidő mellett és kifejezésre juttassa a proletáriátus nemzetközi összetartását, szolidaritását.

A nyolc órás munkaidő csak jelképe volt azoknak a törekvéseknek, melyek a munkást megakarják védeni a kizsákmányolás szörnyűségeivel szemben; csak lobogója volt annak a küzdelemnek, amely a munkások számára emberséges életet akar biztosítani, amely igavonó haromból, a más jármóban izzadó rabszolgából szabad emberré akarja a munkást tenni. A nyolc órás munkaidő csak rövid, de messzire harsogó jelszava volt a dolgozó emberek akaratának. Ez az akarat a dolgozó embereknek részt akar szerezni az élet javaiból. Ez az akarat a munka és élvezet mai igaztalan megosztásának véget akar vetni, megakarja változtatni azt, hogy aki dolgozik, annak szegénység és gond legyen egész életére osztályrésze, a gazdaság, jólét és egészség áldásaiban pedig a nemdolgozó maroknyi rétege részesedjék rajta. A nyolc órás munkaidő hirdetője lett, hogy a munkát meg kell védeni a munkából fakadó ártalmak ellen, hogy ki kell építeni a munkásvédelemnek azt a rendszerét, amely a gyöngék számára oltalmat és megerősödést biztosíthat.

Május elsején a világ összes proletárai, egy akaratban egyesülve, megmutassák a kizsákmányolóknak és elnyomóknak nagy hatalmukat, nyomorukat és lázadó akaratukat. Ázsia legelrejtettebb zugától kezdve Európa, Afrika, Ausztrália és Amerikán keresztül fölharson a munkásmarsa-illaise dallama.

Május ünnepén elhagyja a hétköznapi röget a proletár képzelete és száll, egyre magasabban száll a jövő országába. Tüfut időn és téren. Áttöri a gyár falát és

az országok határát. Meglátja nemcsak a maga szakmájának és a maga országának dolgozóival való szolidaritást, hanem mindenfajta proletárral és minden országok és nemzetek proletárságával való egységet és együvértartozását. A nemzetköziség nagy érzése költözik ilyenkor a proletárok lelkébe. Május elsején minden dolgozó ember csupa testvériséggel telik el valamennyi proletár iránt és a munka nemzetköziségét érzi minden idegében és akarja agya minden sejtjével.

Május elsejének magasatos szelleme hatja át az öléves háború kinszenvedéseit és poklain keresztül vergődő proletáriátust, mely már valóságként érzi a jövő szövetségét: Európa Egyesült Államait, de még magasabban is száll és már testvéri szívvel szövetezik a Föld Egyesült Államainak megteremtésére.

Erdélyi munkássága nem tudja úgy megünnepelni május elsejét, mint a többi országok munkásai, de azért mi is lehetünk a munka szerszámaival s szívvel-lellekkel együtt érzünk a világ összes elnyomott proletárjaival és törhetetlen hittel valljuk egy szebb, egy boldogabb élet eljövetelet.

A marxizmusról

II.

Ezek a társadalomtudományi iskolák tehát azt képzelik, hogy az emberre nézve a legfontosabb életműködés vallásossága, okoskodása, fajhoz való tartozása és nem látják azt, hogy az ember legelső sorban élő lény, amely mint a természetnek minden egyéb élő lényeként él, megélni akar. Ehhez mérten azoknak kell az egyéni és társadalmi élet legfontosabb, alapvető tényeinek lenni, amelyek ezzel a szükséglettel állanak közvetlen összeköttetésben. Nem a templomokban, nem az iskolákban, nem szöszékekben vagy könyvekben, sem holmi ködös faji tulajdonságokban található meg a társadalmi élet legtöbb lakatainak a kulcsát, hanem mindenütt ott, ahol munka folyik, műhelyekben vagy szántóföldeken, villamos fényvel világított gyárakban vagy sötét barlangokban. A munka az, ami lehetővé teszi a társadalmi életet, az egyéneknek és közösségeknek megélhetését, így tehát a munkában és módjaiban kell azokat a tényezőket is keresnünk, amelyek döntő módon befolyásolják a társadalmi élet kialakulását. Miként a hatalmas fenyőszál, a magasságokba felnyúló tölgyfa is csak a föld mélyéből nőtt ki, úgy nő ki a társadalmi életnek minden, még olyan magas sudárba szökkenő hajtása is a munkának talajából.

Ez a felfogás, amely a munka-hamupipóként egyszerre az élet fejedelmévé teszi, él benne a marxista társadalomtudomány

azon tanításában, amelyet rendszeresen történelmi materializmusnak szoktak nevezni. „Ezt a két nagy fölfedezést: a történelmi materializmust és a tőkés termelés titkának fölfedezését az értékőbbség révén Marxnak köszönjük. Ez a fölfedezés tette a szocializmust tudománnyá” — írja Engels.

A modern munkásmozgalom nagy tanítómesterei: Marx és Engels azon hitben, okos és igaz hitben éltek, hogy valamely tudományos elméletnek csak egyetlen próbaköve van: az alkalmazás. A történelmi materializmusról sem írtak ezzel a hitükkel összhangban testes, vastag köteteket, hanem alkalmazták a múlt és jelen társadalmi élet jelenségeire, amelyek ezen fölfedezés világánál egészen új, meglepő színben tüntek föl. De azért megvan műveikben ezen elméletnek rövid, világos és szabatos összefoglalása is és minden körülírásnál vagy magyarázatnál jobban megismerhetni az ő fogalmazásukból az elmélet lényeges pontjait. Két híres fogalmazása van a történelmi materializmusnak. Az egyik: Marx, „Zur Kritik der politischen Ökonomie“ (a közgazdaságtan bírálatához) előszavában olvasható, ahol nemcsak magát az elméletet foglalja össze Marx tömör, kristálytisza gondolatokba, hanem azt is elmondja, hogy a gyakorlati, politikai életnek milyen eseményei következtekben jutott erre az elméletre. A másik, amelyet fordításban itt közlünk, Engelsnek kis írástában: „Die Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaft“ (Hogyan fejlődött a szocializmus utopiából tudománnyá) harmadik fejezetének élén olvasható:

A történelmi materialista fölfogása azon alapszik, hogy minden társadalmi berendezkedésnek a termelés és ezen túl a termelt javak kicserélésére az alapja. Hogy a történelemben szereplő minden társadalomban a termelt javak eloszlását s a társadalomnak ennek nyomában járó rendekre vagy osztályokra való tagolódását az szabályozza, hogy mit és mi módon termelnek és miképpen cserélik ki a termelt javakat. Ehhez képest a társadalmi átalakulásoknak és politikai változásoknak végső okait nem az emberi koponyákban, az örök igazság és igazságosság felismerésének terjedésében kell keresni, hanem a termelési és csere módok megváltozásában; tehát nem az illető korok bölcsészetiében, hanem gazdaságában. Annak kezdődő felismerése, hogy a főnálló társadalmi intézmények oktanok és igazságtalanok, hogy ami hajdan észszerű volt, az most esztelen, ami jótékony volt, az ártalmas; ráadásul csak annak a jele, hogy a termelés módjában és a csereviszonyokban észrevétlenül bár, de olyan változások mentek végbe, amelyek nincsenek összhangban a régebbi gazdasági viszonyokhoz idomult társadalmi renddel. Ebből következik az is, hogy a létrejött visszasságok megszüntetésére alkalmas eszközöknek többé-kevésbé kifejlődött alakban szükségképpen meg kell lenniük a megváltozott termelési feltételekben. Ezeket az eszközöket nem az emberi koponyákban kell föltalálni, hanem az emberi fej segítségével fölfedezni kell őket a termelésnek meglévő anyagi tényeiben.

Hogy egy példával megvilágosítsuk ezt a tanítást: a középkorban az ipari ter-

A szocializmus az az eszköz, amely megszünteti a társadalomnak és erőinek az embereken való vak és kártékony uralmát s amely az embert a társadalom rabszolgájából annak urává fogja tenni. Ez a munka lesz a szolgágnak kiirtója és megszüntetője az ember világában. Ilyen értelemben azt lehet mondanunk, hogy a szocializmussal kezdődik az ember szabadsága, sőt azt is, hogy a szocializmus és szabadság tulajdonképpen ugyanannak az egy dolognak két neve.

melésnek szinte kizárólagos uralkodó formája a kisipari és házi ipari termelés volt. E kicsiny termelési erőket könnyű volt szervezni és a szervezés javára is vált az iparnak. Ezért vált ki az ipari termelés ezen szükségleteinek megfelelő társadalmi formákat. A céhszervezés, amely hajdan elősegítője volt a termelésnek, most gátjává, akadályozójává lett. A gazdasági erők szétfeszíteték ezt a formát és így foglalta el helyét a szabad versenyen alapuló gazdasági rend. Ennél és evvel ugyanaz a folyamat ismétlődött, mint a céhszervezéssel. A szabad versenyen alapuló gazdasági rend egy ideig hatalmas emelője volt a termelésnek. A javak óriási megnövekedése, a termelési erő bámulatos megnagyobbodása volt következménye. A technika fejlődéséből megint új, az eddigieknél is hatalmasabb termelési erők állottak elő, amelyek a korlátlan, szabad verseny társadalmi berendezése mellett nem tudnak érvényesülni. Ezek a nagy gazdasági erők újból szétvetik a régi formákat s a trösztök, kartellek stb. formájában az egyik oldalon, a munkásosztály szervezkedésében a másik oldalon kiképzik magukból az új gazdasági szervezet és rendet. Minden ilyen gazdasági átalakulásnak azután rengeteg velejárója, kísérője van. Átalakulnak első sorban a politikai intézmények és viszonyok. A törvényekben is kifejezésre jut a gazdasági élet új rendje. De ott van a nyoma a vallásban, erkölcsben, művészetben is.

Az emberek nem idézik elő ezeket a változásokat, akarva, szándékosan, öntudatosan, hanem ellenkezőleg, követik őket, idomulnak, alkalmazkodnak hozzájuk. Ezek a formák, modellek, amelyekbe beleömlnek a társadalmi élet fogékony anyagát. Ezek a okok. A többi, ehhez mérten, okozat, következmény.

Ha ennek a fölfogásnak a világánál vesszük szemügyre a szocializmust, akkor az kettős formában jelentkezik. Először az emberiség egy igen nagy és egyre növekedő részének különböző lelki állapota gyanánt, amelynek alkotó részei a fennálló társadalmi berendezkedéssel való általános elégedetlenség és a felismerése annak, hogy ezen állapotokból való kivezető utat már kalapálják, munkálják a mai gazdasági rend keretein belül is hatalmasan működő gőzkalapácsok. De jelentkezik másrészt, mint az a gazdasági tény, hogy a termelési erők összeütközésében vannak a termelés viszonyai; mint az a gazdasági baj, hogy kibékíthetetlen ellentét van a termelésnek társadalmi és a termelt javak eltulajdonításának egyéni módja között; mint az a gazdasági tény, hogy a termelt javaknak csak elenyésző kis része a termelő munkásoké; mint az a gazdasági tény, hogy az egyes gyáron belül érvényben lévő munkafelosztás, tervszerű termelés ellenében van a társadalom egészében uralkodó termelési anarchiával, fejetlenséggel. És az a lelkiállapot, amely mint a szocializmus világnézete jelentkezik, nem egyéb, mint tükörfelképe annak a gazdasági állapotnak, azoknak a gazdasági viszonyoknak, amelyeket az imént jellemeztünk. Ha pedig így áll a dolog, akkor a történelmi materializmus tanítása szerint a szocializmus nem valamely eszmény, amelyet gonosz vagy vakmerő álmodozók gondoltak ki, hanem szükségképpen elkövetkező fejlődési foka a társadalmi életnek, amelynek eljövételét az emberek lassíthatják vagy gyorsíthatják, de amelyet megakadályozni nem tudhatnak.

Igy kell érteni Liebknecht híres szövegét, amely szerint a szociáldemokrata pártoknak az a feladatuk, hogy az új társadalomnak vajadását, a világra jövetelével járó szülési fájdalmakat enyhítsék. Amiképpen a hűbéri termelés társadalmát fölváltotta a tőkés termelés társadalmá: éppen úgy fogja a tőkés termelés világot fölváltani a szocialista termelés világa, mihelyt a tőkés termelés módja már nem tud urrá lenni a benne működő, ható gazdasági erő-

kön és mihelyt azok az erők annyira fölgülemlemlenek, hogy elég erősek lesznek a mai termelés kereteinek szétfeszítésére. Hogy jó lesz-e, igazságos lesz-e, szép lesz-e a szocializmus világa: ezek érdekes, fontos kérdések, de a szocialista termelés eljövetele teljesen független az ezen kérdésekre adandó feleletektől. El kell következnie a szocializmus világnak, mert a mai gazdasági rend már nem elég nagy a benne működő gazdasági erők számára s ezen tönkre kell mennie ennek a világnak. El kell következnie, mert csak a szocializmus tudja megoldani, kibékíteni, egy fensőbb egységbe kibékíteni a mai termelésnek jelzeit ellentéteit. El kell következnie, mert a mai termelési viszonyok a javakkal együtt termelik azokat az erőket is, amelyek elpusztítják ezt a társadalmi rendet s munkálnak az újnak létrejöttén. Amint a kommunista kiáltvány írja, a kapitalizmus, hogy élhessen, kénytelen folyton termelni a saját sirásait is. Ezek a sirások: a modern bérmunkások, proletárok, akik láncoktól nem szabadulnak meg előbb, míg a mai társadalmi rend, amely a termelési eszközöknek magánosoktól való birtoklásán alapszik, helyet nem ad annak a társadalmi rendnek, amely a termelési eszközök kollektív birtoklásából fog kialakulni. Ily módon a társadalmi fejlődés iránya összeesik a proletariátus életérdekeivel. A munkásosztály szocializmusa, lélektani kifejezése, az érzesek és gondolatok nyelvére való lefordítása a gazdasági élet objektív (tárgyilag) tényeinek. A szocializmus és a munkásosztály egymásra találtak és e kettőnek egybekapcsolása, szervei összefüggésüknek fölismerése és tudományos bebizonyítása a marxizmus legnagyobb, legfontosabb tette.

Az Erdélyi Munkásért

Kell kárba fogva dolgozni minden proletárnak. Kell erővel kell e nagyszerű munkát végezni ma, mikor ölműlylyal nehezedik ránk a jövő szomorú perspektívája. Minden munkásnak át kell éreznie a kötelesség fontos szerepét. Nem kell irányítást várni e téren, önként kell annak megnyilatkoznia minden szocialista gondolkodó agyában. Rajta kell lenni, hogy az Erdélyi Munkás minden proletár viskójába eljusson.

A munkásság ezreivel meg kell értetni a pártajtó jelentőségét az egyesekre és összességre nézve. És e téren az előfizető és pártlapot olvasó elvtársak igen nagy szolgálatot tehetnek. Csak akarni kell és rövid idő alatt az olvasók új ezreit lehet az Erdélyi Munkás köré csoportosítani. Csak akarni kell és egy egész sereg új harcos osztálytudattal vétezetten nevelődik a jövő szocialista mozgalom számára.

Dolgozni, agitálni az egész vonalon és az eredmény nem marad el. Rajta kell lenni, hogy az Erdélyi Munkást megerősítsük és az eredmény nagyszerűsége rövidesen bebizonyítja, hogy a szocializmus hajtóereje eleven, lökötő tömeget hajt felénk.

Nem irányítunk, az elvtársak módját ejtik majd annak, hogy az új olvasók serege növelje táborunkat.

Bármerre járunk, bárhol megfordulunk az Erdélyi Munkásért harcoljunk. Kávéház, vendéglő, borbély, kereskedő, szatócs ne jusson proletár fillérhez, ha nem fizet elő az Erdélyi Munkásra.

***

Május elsejét az Erdélyi Munkás érdekében kifejtendő agitációnak szenteljük. Nem tartunk most seregszemlét soraink fölött, de az új előfizetők ezreinek gyűjtésével még erősebbé, még hatalmasabbá, még egységesebbé tesszük táborunkat. Május elsejét nem a külső megnyilatkozással ünnepeljük most, hanem szorgos munkát fejtünk ki az előfizetők toborzásá-

ban. Május elsején, a munka ünnepén, dolgozunk mindnyájan az Erdélyi Munkásért. Előfizetési blockokat a kiadóhivatalban és a gondnok elvtársnál kaphatnak a szakmák bizalmi emberei. A szakmák vezetőségeit kérjük, hogy idejében vegyék át az előfizetési blockokat és munka ünnepét használják fel a munkásszabadság ügyének.

Munkanélküli elvtársak ezrei kénytelenek nélkülözni az Erdélyi Munkást, mert kiadóhivatalunk nincs abban a helyzetben, hogy részükre a lapot díjtalanul megküldje. A dolgozó elvtársak egy kis áldozatkészséggel nagy szolgálatot tehetnek, úgy lapunknak, mint pártunknak azáltal, hogy előfizetik munkanélküli elvtársainknak 3 koronával egynegyed évre a lapot. Ezek a munkanélküliek igen jó szolgálatot tettek mindenkoron a párt- és szakszervezeti mozgalomnak, szükség van rá, hogy a pártlaphoz hozzájuttassuk, hogy a jövő nagy küzdelmében ne érezzék hiányát a munkanélküliség miatt lapunk irányításának.

Bizalmiférfiak és bizalmi minők kötelessége most kettőzött erővel munkálkodni azon, hogy az Erdélyi Munkásra a velük egy üzembe dolgozók valamennyien előfizessenek. Egy kis akarat-erővel a bizalmiak az új előfizetők százait szerezhetik meg lapunknak. Erre pedig ma sokszorosan nagyobb szükség van, mint eddig.

A lapkezelőket felhívjuk, hogy az új negyed alkalmából az előfizetési díjakat azon olvasóinktól, kiknek előfizetése lejárt haladéktalanul szedjék fel és juttassák be sürgősen a kiadóhivatalhoz. A lejárt előfizetők névsorát a lapkezelők a kiadóhivatalban megkapják.

Lapelárusítók kéretnek, hogy az eladás végett átvett lapokról a lehetőség szerint számoljanak le minél gyorsabban, mert a lapunk anyagi viszonyai minden fillérre ráutal. A vidéki lapárusítók, tekintettel a postai viszonyokra, valamelyik ottani bank útján utalják át a nekünk járó összeget a Mezőgazdasági bank és takarékpénztár Kolozsvár címén.

Szociális reformok Német-Ausztriában.

A német-ausztriai nemzetgyűlés komoly munkához látott. Egymásután kerülnek tárgyalás alá a sokat szenvedett és a háborúban teljesen tönkretett nép szempontjából rendkívül fontos és a mai időkkel lépést tartó szociális reformok. Egy hécsi lap szerint csak egyetlen egy nap alatt emelte törvényerőre a nemzetgyűlés az alább következő szociális reformokat:

A rokkant-kérdést

a legdemokratikusabban oldották meg. Minden rokkant, akiről legalább 15 százalék keresetképtelenséget meglehet állapítani, segélyben részesül. A segélyek 17 részre vannak osztva és az évi összeg 1200 koronától 4320 koronáig terjed. Azok a rokkantak, akiknek 75 százalékon felüli munkacsökkenés állapítható meg, teljes segélyben részesülnek. A segély nagysága szempontjából az 1915. évi kereset az irányadó. A rokkant-segélyek körülbelül 380 millióval fogják az állampénztárt megterhelni s azokban a bizottságokban, amelyek a segélyek nagyságát állapítják meg, a rokkantak is képviseltetik magukat.

A birtokreform

A háború előtti időkben a parasztlaktól rengeteg nagy vadászterületet vásároltak össze, hogy az osztrák uraknak legyen hol szórakozniuk. Egy kis példát hozunk föl, hogy fogalmat alkothassunk magunknak arról, milyen nagy lehetett az a terület, amelyet így összevásároltak a szegény parasztlaktól. Ugyanis 1912-1915. években csak három területben több mint 200.000

parasztbirtokot, mely körülbelül 16.000 hold területen fekszik, vettek meg. Most azonban a földosztás révén ismét a parasztok kezébe kerülnek mindezek a területek. A birtokreform értelmében a földosztásban a hadirokkantak, a hadiözvegyek és hadiárvaik részesülnek elsősorban.

A cseléd-kérdés

megoldása Ausztriában a legfontosabb és legégetőbb szükséges szociális kérdések egyike. A törvény védelme alá helyezi a háztartások rabszolgáskorban élő szerencsétlen páriáit és előírja, hogy a cselédnek is ugyanazt az ételt kell adni, amit a gazda eszik s a cseléd lakása higiénikus legyen. Szabályozza a cseléd munkaidejét is, mely reggel 6 órától este 9 óráig tart, azonban ebből az időből négy órai pihenőre van joga a cselédnek. Minden második vasárnap délután 3 órától szabad pihenő jár. Ha egy cseléd egy évig szolgál gazdájánál egy heti szabadságra, két évi szolgálat után két heti szabadságra tarthat igényt, amely időre teljes fizetést élvez. A cseléd-könyv eltöröltetik és igazolványrendszer lép életbe, melyben csak az alkalmaztatás ideje és foglalkozása írható be.

A sütőiparban

is teljes rendet teremtettek. Bevezették a nyolcórás munkaidőt és az éjjeli munkát eltörölték.

Ime! Egy napi munkája az osztrák nemzet-gyűlésnek. Évtizedeken keresztül nem fejtett ki ilyen hasznos munkát a Reichstag, évtizedeken keresztül nem tudtak az osztrák nép érdekében ilyen fontos törvényeket alkotni azok az urak, akik az utolsó pillanatig görcsösen ragaszkodtak a hatalomhoz és a nép kemény ökle kellett lesújtson rájuk, hogy elpusztítsa őket a földszinéről. S amire ők évtizedeken keresztül nem voltak képesek, azt a nép képvisellete egyetlen egy napon megvalósította. Ezután sorra kerülnek a többi, a nép érdekeit szolgáló, reformok is.

SZAKMOZGALOM

Renner-börgyár munkásainak kollektív-szerződése. Egy esztendeje annak, hogy a Renner-börgyárban dolgozó munkások és munkások öntudatra ébredtek s immár harmadizben érték el értékes sikert a munkaadóval szemben. Az április elsején lejárt kollektív-szerződést ismét megújították s ezúttal néhány százalék béremelést is értek el. A kollektív-szerződést jövő számban közölni fogjuk.

A kolozsvári festőmunkások múlt számunkban közölt kollektív-szerződéséből kimaradt a 3-ik pont, mely szerint a munkaadók kötelezik magukat, hogy csak szervezett munkásokat fognak alkalmazni. A 10-ik pont értelmében május elsején és országgyűlési választások napján munkaszünet van.

Fehér holló cím alatt a bezárt kolozsvári cukorkagyárak ügyével kapcsolatosan azt irtuk, hogy a Török-féle cukorkagyár megfélekedett a munkásnőiről és hallani sem akar arról, hogy amíg a gyár feloldódik a zárlat alól, anyagilag támogassa őket. Most a Török-cukorkagyár tulajdonosától

egy levelet kaptunk, melyben kijelenti, hogy nem felel meg a valóságnak az, mintha ő megfélekedett volna munkásnőiről, mert ő közölte a munkásnőkkel, hogy a lehetetlen állapot tartámaig keresetük felét továbbra is fizetni fogja. Kijelentjük, hogy információkat a gyári munkások köréből szerez-tük, tehát azt hisszük, hogy talán még sem alapszik tévedésen az, amit irtunk. Lehet, hogy éppen a mi felszólalásunk nyomán jelentette ki a munkaadó, hogy gondoskodni kíván a kényértelenné vált munkásnőkről s akkor még sem lehet azt mondani, hogy a közleményt téves információk alapján irtuk volna. A levélben foglaltakra vonatkozólag kijelentjük, hogy mi nagyon jól ismerjük már a munkaadók nagylelkűségét és szociális érzékét. Egyébként, ha tényleg téves információk alapján foglalkoztunk a Török-cukorkagyárral, szívesen rektifikáljuk közleményünket.

Hivatalos órák:

Építőmunkások csoportja naponta, délután 5-7 óráig, vasárnap délelőtt 9-11 óráig.

Sütőmunkások csoportja naponta 9-11 óráig, szerdán délután 3-5 óráig.

Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak csoportja naponta délelőtt 9-11 óráig.

Vas- és fémmunkások csoportja szerdán és pénteken este fél 7 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10-12 óráig.

Festőmunkások csoportja szerdán és pénteken délután 4-6 óráig.

Szabómunkások csoportja vasárnap délelőtt 9-12 óráig.

A vegyészeti munkások csoportja kedden és pénteken este 6-7 óráig, vasárnap d. e. 10-12 óráig.

Cipész- és csizmadiamunkások csoportja vasárnap délelőtt 9-11 óráig, hétfőn este 6-7 óráig.

A lakástügyi bizottság pénztárosa minden hétfőn este 6-7 óráig.

HIREK

Májusi szó.

Lázongó napjával reámtört a május
És fölemelte az én asszonyi erőm,
Hogy szólhassak hozzátok zengzetező szóval
Ezen a tavaszos, nagy életmezőn.

Hogy szálljon a dalom a szívetek felé,
Mint orgonaillat a májusi réten,
Hogy szálljon a lelke, hogy szálljon a szóma
Tíhozzátok, én minden messzi vérem.

S mint szomjuzó föld a májusi esőt,
Ugy igya föl lelketek a dalom
S oly termőerőt csókoljon belé,
Mint a napfény, az égő hatalom.

Ugy forrjon a véretek májusi lázban,
Mint ahogy lázong, forrong az enyém
És éreztetek meg a nagy tavaszt
Idők méhében, mint hogy érzem én.

És halljátok meg, hogy feszíti, dönti
Bus ezredévek vén, korhadtt falát
És győzelmesen hogy száguld felénk
A rombadöntött multvárakon át.

Bódult lelkeimmel én látom, látom őt,
Uj ígéretek fényében ragyog.
Ő a mi ifju, piros Istenünk,
Már hozza, hozza az életet, napot.

Emberek, május van! Ujjongjatok!

Várnai Zseni

— **Készülődés május elsejének megünneplésére.** A profétáriátus nemzetközi ünnepének, május elsejének megünneplésére az egész világon nagy előkészületek vannak. A weimarban üléselő német nem-

zetgyűlés május elsejét nemzeti ünnepnek deklarálta. Franciaországban, Olaszországban, Angliában, Oroszországban, Magyarországon, Romániában és a többi államokban is lázasan dolgoznak azon, hogy minél impozánsabb legyen a május elseji tüntetés. A megszállott területek munkássága is megfegyja ünnepelni május elsejét, általános munkaszünet lesz az egész vonalon. Nagyszében munkássága zárt helyiségben gyűlést is fog tartani. A kolozsvári szervezeti munkásság, a szokástól eltérően, nem rendez fűntető felvonulást, helyette Erdélyi Munkásnapot rendez május elsején. Nem a felvonuló zárt sorok fölött tartunk seregszemlét az idén, hanem az új előfizetők ezrei fogják megmutatni a mi kizsákmányolóinknak, hogy Kolozsvár munkássága hatalmasan és erős akarattal halad a szebb, a boldogabb jövő felé.

— **Dolgozik az Internacionálé.** A nemzetközi titkári iroda egy nemzetközi kongresszus előkészítésén dolgozik, melyet június havában Amsterdamban, vagy ha lehetséges lesz, Párisban tartanak meg. A hozzánk érkezett szűkszavú tudósítás szerint az iroda már egy tervezetet is készített, mely szerint a következő pontok kerülnek tárgyalás alá: Az Internacionálé taktikai programja; az ipari és földművelésügyi kérdések rendezése; milyen állappontra helyezkedjen a nemzetközi szervezet a nemzeti és militarista kérdésekkel szemben; a munkások emigrációja minden országból; a nemzetközi iroda szervezése. A berni konferenciának az a bizottsága, mely az Internacionálé álláspontját közli a párisi békekonferenciával, a napokban Lord Cecilvel folytatott tárgyalásokat. A tárgyalások folyamán Branting elvtárs az egyes államok határaitól tett érdekes kijelentéseket. Longuet elvtárs a sajtóval foglalkozott és kifejtette, hogy nem szabad hittel adni azoknak a hírtapi híreknek, amelyek a bolsevizmusról rendszeresen és tendenciózusan olyan dolgokat közölnek, amelyekkel a szocializmus akarják kompromittálni.

A Dimineata jelenti: A nemzetközi szocialista iroda közlése szerint Renaudel és Longuet francia szocialista vezérek, a napokban Bernbe érkeznek, hogy résztvegyenek a nemzetközi munkáskonferencián, amelyet április hó 26. től 30-ig, négy napon át fognak megtartani.

— **A belga proletáriátus magatartása.** A bukaresti Viitorul írja: A belga szocialista munkásság kongresszusa csaknem egyhangulag a következő határozatot hozta:

— A belga munkásság pártja nem szűnt meg a proletáriátus nemzetközi munkájában részt venni, miután ez szocialista kötelesség. A belga munkáspárt továbbra is különítve marad a második Internacionálén, kész azonban a luzerni kongresszuson való részvételét megbeszélni, mihelyt tudni fogja, hogy ki, hogyan és milyen célból hívta azt egybe? A konferencia határozatából kitűnő új végrehajtási intézkedések tiszteletben tartásával a kongresszus hajlandó az Internacionálé irodájába delegátust küldeni, hogy az egyesülés tervezetét készítő tagokkal érintkezésbe lépjen és együtt dolgozzék a rendes állapotok mielőbbi visszatérésének biztosításán. A kongresszusnak az a véleménye, hogy az irodának továbbra is Brüsszelben kell maradnia.

— **Közélelmezés.** Eddig minden számban szóvátettük a közélelmezés bajait, tehát szokásból most is foglalkozunk a közélelmezési állapotokkal. Azt írják a lapok, hogy rövidesen megszűnnek a kenyérenküli napok és állítólag meg is érkezett a már nagyon régen várt liszt. Rövidesen megkezdődik a kiosztás; elsősorban, természetesen azok kapnak fejenként háromnegyed kiló tengeri lisztet és tíz deka köleskását, akik a múlt alkalomkor nem részesültek. A jövő héten aztán kezdetét venné a rendes liszt kiosztás. Ezzel kapcsolatosan, ha már közélelmezésről van szó, nem mulaszthatjuk el szóvátenni, hogy a napokban *Biró Ignác*, a Rennerbörgyár pénztárosánál 187 kg. nulláslisztet 10—15 kg.-os csomagokban, 50 kg. kockacukrot foglaltak le a detektívek, ezenkívül a padláson mázsaszámra volt elszorva a buza és tengeri, amit szintén lefoglaltak. Azonban egyik reggeli lap szerdai számában a legnagyobb meglepetésünkre olvassuk, hogy a lefoglalt és már elszállított élelmiszereket visszaadták Birónak, mert — a lap értesülése szerint — megállapítást nyert, hogy a menekültek részére volt összehalmozva az a rengeteg liszt, buza, kukorica és cukor. Biztos forrásból tudjuk, hogy az egész dologban Birón kívül valami Nuszbaum, Weisz és Rosenzweig urak vannak érdekelve, akik azért halmozták össze a fenti cikkeket, hogy uzsoraáron adják a hetek óta éhező munkásságnak, tehát még sem felelhet meg a valóságnak az, amit a reggeli lap ír. Szigorú vizsgálatot kérünk ebben az ügyben.

— **Teher az élet.** Batiz András építőmunkás elvtárs kedden este Magyar-u. 79. szám alatti lakásán felakasztotta magát. Saját kezével vetett véget nyomoruságos életének, mert az áldott, a Gondviselés akaratából származó mai kapitalista társadalmi rendben 42 évi robot és nehéz munka után, az általa termelt javakból nem jutott annyi, hogy emberségesen megélhessen. Nyomoruság, éhség, munkanélküliség volt az osztályrésze Batiz elvtársnak 51 éven keresztül és hogy teljesebb legyen a proletár tragédia, saját kezével oltatta ki életét. Batiz elvtárs jó szervezett munkás volt s halála nagy részvétet keltett szaktársai körében.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **RUSS GYÖRGY**

Az erdélyrészi szocialista párt tulajdona.

SZINHÁZI HIREK.

Heti műsor.

Szombat d. u.: Hamupipőke.
Szombat este: Gróf Rinaldó.
Vasárnap d. u.: Gróf Rinaldó.
Vasárnap este: Gróf Rinaldó.
Hétfő: Gróf Rinaldó. (Bérlet 129 A.)
Kedd: Gróf Rinaldó. (Bérlet 130 B.)

Mozi hírek.

Szinkör mozgóban.

Szombaton: *Senki fia.*
Vasárnap: *Magányos sir.*

Egyetem-mozgóban.

Szombaton: *Az ördög.*
Vasárnap: *Az ördög.*

Uránia-mozgóban.

Szombaton: *99 es számú bérkocsi.*
Vasárnap: *Küzködő lelkek.*

**Osztálytudatos munkás
csak
munkáslapot
vásárol, olvas és terjeszt.**

Erdélyi Bank és Takarékpénztár r.-t.

Kolozsvár, Mátyás király 32. sz. (Saját ház.)
Főintézet: Tordán.

Igazgatóság	1-66 sz.
Titkárság és levelezés	9-09 sz.
Bankosztály	12-69 sz.
Pénztár váltóüzlet	10-82 sz.
Erdélyi mezőgazdasági r.-társaság	11-61 sz.

Betéteket elfogad takarékpénztári könyvecskére, vagy folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat az összeg nagyságára való tekintet nélkül rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Hadifogyók részére átutalásokat csupán kész kiadások leszámítása mellett teljesít.

PÉNZTÁRI ÓRÁK:
Dél előtt fél 9 órá-tól délután 1 óráig

ERDELYI MUNKÁS KÖNYVTÁRA

Az Erdélyi Munkás kiadóhivatalának könyvtárában a következő könyvek kaphatók:

Eise Jerusalem: A szent Skarabäus.
Zola: Patkányfogó I. és II.
Molnár Ferenc: Andor.
Csizmadia: A nagy magyar paraszttorradalom.
Bévez Béla: Vonagló falvak.
Csizmadia Sándor: Csak vissza nem. (Költemények).
Vareczük János: Vér és Vas. (Költemények).
Marx: III. Napoleon államcsinyje. (Fordította: Garani Ernő).
Bálint Aladár: Város. (Novellák).
Farkas Antal: Templomtűzek, Vörözsoltárok. (Versek).
Bodrogi Zsigmond: Szántok, Vetek. (Költemények).
Farkas Antal: Szilaj Péterek.
Upton Sinclair: Az elítelt.
Varga Jenő: A magyar kactellek.
Csizmadia Sándor: Munkás emberek. Munkáskönyvtár füzetei. Szocializmus. (Folyóirat).
Apróbb füzetek.

**HUNGÁRIA
KÖNYVNYOMDA
SCHWARTZ ÉS TÁRSA
KOLOZSVÁR,
EGYETEM-UTCA 3.**

Készít mindennemű nyomtatványt gyorsan, csinos kivitelben, előnyös áron

Olcsó árairól és szolid kiszolgáltatásáról előnyösen ismert

SZABÓ JENŐ

női divatárúháza,
Kolozsvár, Wesselényi Miklós-u. 5.

**Fekete
gépselyem
kapható!!**